

Beleidsplan ICT en mediawijsheid

Leander Kruizinga

Inhoud

Inleiding	3
Visie, mediawijsheid en ICT binnen de vrijeschool	4
Kenschets.....	4
Implicaties.....	5
Aansluiting.....	5
Leeftijd.....	5
Uitwerking.....	7
Leerlijn voor Basis en voortgezet onderwijs aan de Vrijeschool Almere	8
Peuter/kleuter.....	8
Klas 1 t/m 3.....	8
Klas 4 t/m 6.....	9
Klas 7 t/m 9.....	9
Klas 10 t/m 12.....	10
Verantwoording leerlijn.....	10
Opzet ICT lessen in klas 5 en klas 6	11
Klas 5.....	11
Klas 6.....	12
ICT gebruik personeel aan de Vrijeschool Almere	15
Beleidsregels.....	15
Voorbeeldfunctie sociale media.....	16
e-mail.....	16
Taakomschrijving ICT coördinator	17
LB.....	17
Resultaat gebieden.....	17
Ontwikkeling.....	17
Professionalisering	18
Nawoord	19
Bronvermelding	19

Inleiding

In Vrijesschoolland werd de toenemende invloed van de computer lange tijd gezien als iets kwalijks, iets waarvoor men zich moest waken. In 1923 Waarschuwt Steiner voor de gevaren van elektro-magnetische straling en haar invloed op de hersenontwikkeling van kinderen.

Binnen de meeste scholen vind je daarom ook maar weinig computers terug in de klas.

De tijd schrijdt echter voort het digitale landschap om ons heen is een feit.

Een ander advies van Steiner luidt dat de Vrijesschool beweging vooral niet stil moet blijven staan bij zijn uitspraken, maar zich moet ontwikkelen met de tijd.

En deze tijd is er een van media en mediaopvoeding.

In Nederland is Dhr. Peter Nikken de gezaghebbende figuur op het gebied van mediaopvoeding bij kinderen. Zijn aanwijzingen zijn rechtstreeks op de kijkwijzersite terug te vinden. (2010) In zijn boek kind en Media (2002) onderscheidt hij vier verschillende vormen van mediaopvoeding:

-De bewaarpedagogische visie, die vooral het kind tegen de media wil beschermen.

Opvoeders met deze visie laten kinderen zelden of nooit alleen televisie kijken, omdat ze de media als een schadelijke invloed op hun kind zien.

-De sociologische visie, die vooral de positie van de media in de samenleving bekritiseert.

Opvoeders met deze visie proberen de kinderen te behoeden voor media die volgens hen niet juist is en kiezen de programma's voor hen uit.

-De semiologische visie, die er hoofdzakelijk op is gericht de taal van het beeld te leren doorzien. Opvoeders met deze visie wijzen kinderen op de trucs die in de media worden toegepast om je dingen te laten zien of denken die niet kloppen.

-De gedragswetenschappelijke benadering van media-opvoeding, waarin de nadruk ligt op het aanleren van kritische vaardigheden. Opvoeders met deze visie proberen de kinderen een kritische grondhouding tegenover media te geven waardoor ze gewapend zijn tegen de onwaarheden die ze daar zien.

Tot omstreeks 2012 was er op de Vrijesschool Almere sprake van de bewaar pedagogische visie. Deze visie bleek niet meer houdbaar en bovendien was het, zo is in het hoofdstuk visie te lezen, en ook niet wenselijk voor een vrijesschool om te hanteren.

Met de invoering van een eerste ICT beleid in 2013 ging de school over op de gedragswetenschappelijke visie.

De voorzichtigheid in de integratie van multimedia binnen ons onderwijs heeft de Vrijesschool veel ellende bespaart.

De moeizame implicatie van digitale bronnen en de vele uren die daar in zijn gaan zitten in het regulier onderwijs zijn aan ons voorbij gegaan.

In andere woorden: De vrijesschool Almere had geen last van de remmende voorsprong.

Er werd een mediatheek opgetuigd met een digibord. Er waren permanent 13 computers aanwezig voor leerlingen van hogere klassen om aan te werken. Voor extra ondersteuning en incidenteel gebruik in de klassen werden laptops aangeschaft. Er kwamen lessen in ict en mediawijsheid voor de hoogste twee klassen. Met de voortschrijding van de tijd, een de technologische mogelijkheden is dit beleidsstuk in het schooljaar 2021-2022 deels herzien.

Visie, mediawijsheid en ICT binnen de Vrijeschool

kenschets

Kinderen groeien op in een digitale revolutie met televisie, mobiele telefoons en vooral: het Internet, dat een wereld op zichzelf is. Ze surfen naar hartenlust over het net, maken vrienden met social-media en spelen online games. Voor kinderen is een wereld zonder een veelvoud aan sociale apps ondenkbaar. Internet is een onderdeel van hun leven en heeft de jeugd veel te bieden. Contacten met vrienden onderhouden ze digitaal en online maken ze ook veel nieuwe vrienden. Er is veel onderzoek gedaan naar de invloeden van moderne media en de uitkomsten moeten niet onderschat worden. Patti Valkenburg (1997) schrijft op blz 14 in de inleiding van haar boek “vierkante ogen”:

“ Kinderen krijgen via televisie en computers niet alleen meer informatie dan u en ik als kind kregen, ze krijgen bovendien steeds meer informatie die voor volwassenen is bedoeld en waar ze nog niet aan toe zijn. Hierdoor worden kinderen in vergelijking met hun ouders op veel jongere leeftijd “geworpen” in de complexe wereld van volwassenen. Ze imiteren de kleding en de uitdrukkingen van de volwassen helden en popsterren die ze in de media zien en lijken daardoor vroeg mondig en onafhankelijk...Juist in de tijd waarin kinderen overvoerd worden met snelle en agressieve informatie hebben ze hun ouders nodig om hen te helpen verstandig om te gaan met media en hun inhoud. “

Bijna alle kinderen in klas 5 en 6 van het basisonderwijs hebben een online-profiel. Naast deze sociale context zijn er diverse wezenlijke aspecten die al vroeg in het wezen van een leerling terecht komen. Informatie zoeken gaat bijvoorbeeld eenvoudig en razendsnel en je kunt veel spullen online bestellen. Daar naast vraagt het online profileren al in een vroeg stadium aan leerlingen een zekere vorm van eigenheid. Bovendien doet het Internet een beroep op de creativiteit van een leerling. Want bij het verwerven van de content – teksten, tweets, films, foto’s, etc–worden allerlei online tools, applicaties en software als Photoshop ingezet.

Kinderen in de leeftijdsgroep 10 tot 12 jaar zijn nieuwsgierig naar de (digitale) buitenwereld, maar overzien vaak nog niet de implicaties van hun handelingen online. Cyber-pesting, fake-news, trollen en online schelden zijn aan de orde van de dag op digitale platforms. Het is dus belangrijk dat deze kinderen in onderling met elkaar in gesprek gaan over wat correct online gedrag is en welke rol ze daar voor zichzelf zien.

De hele wereld is binnen handbereik. Veel van wat er geleerd wordt gebeurt zonder handleiding en zonder leraar. Vraagstukken op het gebied van toezicht, monitoring,

begeleiding en richtlijnen dienen tegen deze achtergrond te worden onderzocht. Maar daarnaast is het vooral ook van belang om het accent te leggen op de creativiteit en persoonlijke ontwikkeling van de leerling. Hier ligt de missie voor een school.

Implicaties

Er is een scheidslijn tussen de schoolwereld en de thuiswereld, waar het gaat om 'leren' met behulp van de computer en de media. Het is voorstelbaar dat er de komende jaren een integratie plaatsvindt. Waarbij zowel thuis als in het klaslokaal ICT tools worden gebruikt die met elkaar overeenkomen of op elkaar zijn afgestemd. Media in de lessen en ICT tools als computers en digiborden in klassen. Daarvoor is visie nodig binnen een school.

aansluiting

Mensen uit het werkveld; leraren, directie en andere medewerkers van de school moeten zich uitzetten met de wereld van media en ICT om de kinderen ook goed te kunnen begeleiden op hun stappen in de wereld van internet en mediawijsheid.

Waar we op onze school de visie hebben om kinderen een goede basis mee te geven om zelf in de wereld hun bestemming te vinden, hen te ontwikkelen tot zelfbewuste mensen, moeten we die basis niet overslaan als het op mediawijsheid aankomt. Multimedia neemt immers een steeds grotere plaats in binnen onze leefwereld, en zeker in die van de kinderen. Belangrijk voor de vrijeschool aanpak bij het leren van mediavaardigheden is dat we uitgaan van de positieve basiswaarde van computergebruik.

We zetten het in als gereedschap voor het aanleren van basisvaardigheden en als bron en verwerkingsmogelijkheid binnen ons periodeonderwijs. We maken de computer begrijpelijk, zoals een schrift en een pen dat ook zijn. We werken niet met de computer omdat dat hoort. We zetten haar in omdat zij soms de beste keus is als oefenmateriaal, als informatiebron of als middel voor het aanleren van nieuwe stof.

Leeftijd

De keuze van leeftijd is hierbij van belang. De leerlingen in een Vrijeschool krijgen de lesstof aangeboden waar zij aan toe zijn. In de leerlijnen staat onze keuze hierin duidelijk onderbouwd. We baseren ons bij deze keuze op het werk van wetenschapper en antroposofisch-pedagoog Rainer Pazlaff

Patzlaff: (2005) "Het kind leert in de eerste periode van zijn ontwikkeling met zijn lichaam. Hij stelt zich niet dualistisch tegenover de wereld op met het denkende, registrerende en verwerkende verstand, maar verbindt zich lichamelijk met de dingen. Hij "be-grijpt" alleen wat hij van tevoren met de handen mocht grijpen, hij "ver-staat", nadat hij het staan en gaan heeft geleerd. Alle ervaring is op deze leeftijd nog zintuiglijk concreet "tastbaar".

Daarom moet het ons te denken geven als het kind voor de televisie of computer met de schijnwerkelijkheid wordt geconfronteerd, waarbij het de tastbare ervaring die het voor zijn ontwikkeling nodig heeft helemaal niet op kan doen. Voor de volwassene is het niet moeilijk om dit te scheiden en de twee werkelijkheids- dimensies uit elkaar te houden. Maar voor het

kleine kind is er alleen die ene wereld van de lichamelijke ervaring; en die staat uit zolang de televisie aan staat”.

Hij betoogt dat de invloed van de televisie een directe belemmering is voor de ontwikkeling van kinderen in de eerst zeven jaar van hun leven en ondersteunt dit met onderzoeksresultaten van Burkhart Fisher en Hans Jurgen Schuerle (2002) die de aanleg van zenuwbanen in de hersenen van kinderen hebben vastgelegd en daarbij aantoonde dat fysieke indrukken vooral een positief effect hebben op het leggen van die connecties. Hij hamert er in zijn relaas dus op dat kinderen vooral dingen moeten gaan doen met hun lichaam en niet stil moeten zitten voor de televisie of computer omdat hun verstandelijke ontwikkeling dan ook stilgezet wordt.

Patzlaff(2005) “ Op ongeveer het tiende jaar gaan de belangrijkste “ontwikkelingsvensters” dicht en verandert het leven van de jonge mensen drastisch. Tot dan toe was het kind met zijn voelen en zijn willen nog zo volkomen met de omgeving verbonden, dat het de tegenstellingen van buiten en binnen eigenlijk niet kende. Pas met de naderende puberteit, tussen 10 en ongeveer het 12e jaar maakt het geestelijke zich uiteindelijk los uit het naïeve vervlochten-zijn met de wereld en vormt een binnenruimte waarin de jonge mens zichzelf vindt, terwijl de wereld buiten als iets vreemds, alleen nog als iets uiterlijks wordt ervaren, waartegenover het IK staat.

Dit openbreken van het dualisme binnen-buiten gaat vaak samen met drastische, voor ouders beangstigende bijverschijnselen, want de jongere maakt de scheiding tussen zichzelf en de omgeving met grote heftigheid en sluit zich volkomen af voor elke poging van de ouders of opvoeders om in zijn innerlijk te kijken. Tegelijkertijd echter beleeft hij ook de eenzaamheid van het door de wereld afgesneden IK, en zo is het alleen maar logisch dat er in deze tijd vaak een hevig verlangen naar media ontstaat, met name de visuele, waardoor je vanuit een afstand in de verte kunt kijken, zonder het eigen innerlijk te moeten prijsgeven. Juist in deze overgangstijd is het belangrijk dat zij het kind nauwlettend begeleiden en door passende stappen de weg naar zelfstandigheid banen. Het beste uitgangspunt hiervoor biedt juist in deze leeftijd het groeiende kritische zijn en de vaardigheid tot het leveren van kritiek. Het confronteren van kinderen met tv en computer bied hier een uitdaging tot scholing. ... Hoe meer de volwassene kritische waarnemingen kan stimuleren, des te bewuster leert de jonge kijker kijken, en dat is de belangrijkste voorwaarde voor een werkelijke media-competentie. Heeft de jongere zich echter al achter zijn puberale barricaden verschanst, dan is hij niet meer te benaderen en de communicatie met de volwassene is verstoord. Daarom is het belangrijk – nog op tijd, dus voordat de fronten zich verharden – de manier van aanspreken en de stijl van omgang aan te passen, om de jongeren met betrekking tot televisie niet meer te betuttelen, maar door verstandige afspraken te zorgen dat zij zich steeds meer bewust worden van hun eigen verantwoordelijkheid.”

Patzlaff's benadering is vanuit het fysiologische. Hij kijkt op de eerste plaats naar de fysieke effecten op het lichaam bij het televisiekijken. Bij zijn adviezen over mediaopvoeding baseert hij zich op het antroposofische ontwikkelingsbeeld van kinderen waar bijvoorbeeld ook psychiater en auteur Bernard Lievegoed in Ontwikkelingsfasen van het kind (2003) zich op baseert.

uitwerking

De conclusie is dat de leeftijdsfase tussen 10 en 12 jaar de beste tijd is om kinderen mediavaardig te maken. Daarvoor kunnen ze de werkelijke wereld en de digitale wereld niet goed scheiden en na deze leeftijdsfase zijn ze lastiger te benaderen door de pedagoog om de juiste instelling ten opzichte van multimedia aan te nemen.

De puber heeft zich terug getrokken in zijn cocon.

Maar waar begin je dan mee? Wat leer je op welke leeftijd aan en hoe?

Belangrijk is, is dat er steeds het goede referentiekader geboden wordt om nieuwe kennis en nieuwe vaardigheden te leren en zich blijvend eigen te maken. Het stapsgewijs uitbreiden van kennis en de daarbij behorende vakoverstijgende vaardigheden zouden grofweg in 5 etappen van het vrije school onderwijs beschreven kunnen worden van de kleuters tot en met klas 12.

Hierbij kan gekeken worden naar hoe de kennis, het informatieaanbod;

- gegeven wordt door de docent/leraar binnen de concrete lessituatie op school.
- Hoe de kinderen met dit aanbod omgaan en hoe zij deze informatie verwerken en eigen maken.
- Welke vaardigheden, met de daarbij behorende praktische kennis, aangeleerd moeten worden om de volgende stap te kunnen maken

Het gaat dus om meer dan alleen concrete ICT toepassingen in het onderwijs, want alle vormen van informatieaanbod en verwerking uit eerdere etappen blijven een onderdeel van dit aanbod en van de verwerking; er komen alleen meer vormen en soorten informatiebronnen bij en de al verworven kennis en vaardigheden blijven goede communicatievormen die gebruikt en verdiept moeten worden (zowel in aanbod als ook in verwerking). De leerlijn in het volgende hoofdstuk is geen volledige opsomming, maar eigenlijk meer richtlijnen geven voor verdere concrete uitwerkingen.

Met andere woorden: ICT is geen vervanging, het is een verrijking van het onderwijs.

Leerlijn voor Basis en voortgezet onderwijs aan de Vrijeschool Almere

De Leerlijnen beschreven in dit hoofdstuk, leggen eerst kort de accenten van leren van de verschillende leeftijdsgroepen binnen het Vrijeschool onderwijs uit.

De manier waarop kinderen informatie verwerven en verwerken is hierbij immers van doorslaggevend belang voor het al dan niet inzetten van ICT binnen hun onderwijs.

Aanvullend staat beschreven of en in welke vorm multimediegebruik en onderricht van waarde kan zijn.

De leeftijdsgroepen lopen tot en met de 12e klas van de vrijeschool.

Hoewel er bij het schrijven van dit beleidsplan (nog) geen bovenbouw aan de school verbonden is biedt een inkijk in het beleid van ICT gebruik bij de hogere klassen verduidelijking ten opzichte van het einddoel van de ICT leerlijn en welke tussenstappen daarvoor genomen moeten worden.

De 5 leeftijdsgroepen die gemaakt kunnen worden zijn de volgende:

- ☐ Peuter/kleuter klas
- ☐ 1e t/m 3e klas
- ☐ 4e t/m 6e klas
- ☐ 7e t/m 9e klas
- ☐ 10e t/m 12e klas

Peuter/kleuterklas

Informatie aanbod: door alle motorische ontwikkelingen en alle zintuigen in het directe contact met mensen, dieren, planten en allerlei aardse materialen in de eigen leefomgeving, de mondelinge overdracht van kennis, verhalen, voorlezen en de eigen ervaringen die gemaakt worden in het dagelijks leven en het spel

Informatie verwerking: door de 'nabootsende' fantasie die tot uiting komt in spel, in bouwen en knutselen met concreet materiaal, in tekeningen, in eigen verhalen

Leren van vaardigheden: omgaan met klasgenoten, vieren van de jaarfeesten, kleine concrete taken uitvoeren, etc. Sociale en cognitieve basisvaardigheden om goed te starten in de lagere school.

1e t/m 3e klas

Informatie aanbod: de uitbreiding van het informatie aanbod is vooral het periode onderwijs, de vaklessen als vorm. De inhoud is gerelateerd aan het Vrije Schoolleerplan. Een kennis referentiekader wordt hierdoor structureel en met onderlinge samenhang opgebouwd.

Informatie verwerking: de uitbreiding bestaat uit concrete opdrachten gegeven door de docent om in tekeningen, in het navertellen, in het spelen etc. de aangeboden leerstof (met name die van het periode onderwijs) structureel te gaan verwerken.

Leren van vaardigheden: De uitbreiding is de wereld van de schriftelijke cultuur. Lezen en schrijven. Omgaan met pen en papier, periodeschrift, boeken. Illustraties en tekst geven andere informatie en kunnen elkaar versterken; dit leren gebruiken als aanbod en verwerking van informatie.

4e t/m 6e klas

Informatie aanbod: mondeling en schriftelijk en door lesgebonden concrete ervaringen binnen en buiten de schoolmuren (leren door doen, naast de cognitieve opname van informatie)

Informatie verwerking: alle voorgaande verwerkingsvormen en hun verdieping (bijv. navertellen wordt spreekbeurt), en zelfstandig schriftelijke verwerking.

Leren van vaardigheden: verdieping van de schriftelijke mogelijkheden. Leren binnen de schriftelijke cultuur om eigen informatie te zoeken en te vinden door precies omschreven opdrachten zodat zoekstrategieën met trefwoord, woordspin en relevantie (is dat wat ik nu lees, ook dat wat ik weten moet) geleerd worden. Voor de verwerking geldt, dat het verzamelen van informatie gepaard gaat met het noteren van de gebruikte informatiebronnen (correcte bronvermelding), dat je de gevonden informatie moet ordenen (woordspin kan al een basis van de verschillende onderdelen bieden) en dat je in je eigen woorden en met de eigen ondersteunende illustraties het werkstuk maakt.

In deze zeer beeldgerichte maatschappij zou ook de basiskennis en vaardigheden voor de fotografie een onderdeel kunnen zijn.

Basisvaardigheden leren voor de computer: gebruik toetsenbord; kennismaking met tienvingerig blind typen, gebruik snelkoppelingen, printscreen etc. Leren gebruik te maken van een goede mappen structuur, programma's als word, paint en kladblok met hun verschillende mogelijkheden. Basiskennis van offline gebruik en simpele zoekopdrachten binnen een beschermde online omgeving, zoals door de leraar voorbereide webquests of veilige bronnen zoals schoolTV beeldbank.

7e t/m 9 klas

Informatie aanbod: mondeling, schriftelijk, doen en fenomenologisch, digitale bronnen via webquesten.

Informatie verwerking: alle voorgaande verwerkingsvormen en digitale documenten met hun verdiepings-/uitbreidingsmogelijkheden (bijv. de spreekbeurt wordt een presentatie met bijv. een korte sketch, interview, landkaart erbij)

Leren van vaardigheden: Leren hoe meer open geformuleerde opdrachten aan gepakt kunnen worden met een stappenplan, onderzoeksvragen, indeling in hoofdstukken, inleiding en nawoord, inhoudsopgave en bronvermelding. Daarbij leren hoe alle soorten informatiebronnen gebruikt kunnen worden en weten wat de informatie 'waarde' van alle

soorten informatiebronnen is: film, interview, reclame, weblog, krant, radio, tv, verkeersborden, encyclopedie, toneel, medemens, enquête, handboek, database, portal, de mogelijkheden binnen google, etc. Hoe en waar zoeken met de goede zoektermen en de betrouwbaarheid van de gevonden informatie kunnen inschatten, doordat je kennis hebt van de verschillende soorten informatiebronnen. Hoe omgaan met knippen en plakken in verband met de auteursrechten, Creative Commons en correct citeren. Uitbreiding van het aantal programma's waarmee gewerkt kan worden en het behalen van het digitaal rijbewijs. Basiskennis van online gebruik. Basiskennis en vaardigheden van filmen.

10e t/m 12e klas

Informatie aanbod: alle informatiebronnen en hun verdiepings-/uitbreidingsmogelijkheden

Informatie verwerking: alle vormen van informatiebron

Leren van vaardigheden: uitbreiding van al het voorgaande, zodat leerlingen in staat zijn om creatief zich te kunnen uiten en weloverwogen keuzen kunnen maken tussen alle mogelijke communicatievormen. Doel: dat de leerling mediawijs is geworden zoals de Raad van Cultuur dit heeft geformuleerd*.

In alle klassen zullen onderwerpen ter sprake komen als hoe ga je met elkaar om, hoe ga je om met alle verschillen en de verscheidenheid van de medemens, wat zijn feiten en wat meningen, omgaan met kritiek (geven en ontvangen) en conflicten, een houding van betrokkenheid, empathie, interesse en openstaan voor de medemens, de aarde en de kosmos, zelfreflectie en inschatten van de consequenties van je handelingen etc.

Verantwoording leerlijn

*De Raad van Cultuur, het wettelijk adviesorgaan van de Nederlandse regering op het gebied van het cultuurbeleid, heeft in zijn rapport 'Mediawijsheid, de ontwikkeling van nieuw burgerschap' in 2005 het volgende gezegd:

“ De Raad spreekt met opzet van mediawijsheid en niet langer van media-educatie, omdat media-educatie in zijn ogen zowel in de praktijk als in het overheidsbeleid te exclusief gericht is op onderwijs, kinderen en jongeren, aanbod en bescherming. De belangrijkste consequenties van de door de Raad bepleitte verbreding van media-educatie naar mediawijsheid zijn drievoudig:

- Mediawijsheid beslaat meer terreinen dan alleen het onderwijs: ook op het terrein van de zorg, de politiek of de veiligheid dienen burgers mediawijs te zijn.
- Mediawijsheid betreft meer mensen dan alleen kinderen en jongeren: om optimaal te kunnen functioneren in de hedendaagse maatschappij zou iedereen mediawijs moeten zijn.
- Het doel en de noodzaak van mediawijsheid ligt niet in de omgang met de met de media zelf, maar in het kunnen participeren in het maatschappelijk proces.

Daarnaast legt mediawijsheid meer dan media-educatie de nadruk op het zelf maken of produceren van media inhouden en voegt het 'mentaliteit' of houding toe als belangrijk

aspect van mediawijsheid. Burgers moeten zich bewust zijn van de wijze waarop zij media gebruiken en van het effect van dat gebruik op henzelf en anderen.”

Opzet ICT lessen in klas 5 en klas 6

Op de school in haar huidige vorm is er plaats voor les aan klas 5 en 6 in de mediatheek of andere beschikbare ruimte met digibord.

Er zijn voor deze klassen ook laptops beschikbaar die geleend kunnen worden voor opzoekwerk of tekstverwerking.

ICT onderwijs op het primair onderwijs moet vooral van een praktische kant benaderd worden.

We leren kinderen verwerkingen van hun lesstof te maken doormiddel van computers, en langs die weg leren ze met computers om te gaan.

Daaraan sluitend geven we ze de basisprincipes van bestandsbeheer, en officegebruik mee zodat ze hun bevindingen in hun verwerkingsvormen een goede plaats kunnen geven.

Als laatste zijn een paar lessen over sociale media op z'n plaats om kinderen bewust te maken van de gevaren en gevolgen van gebruik van sociale media online.

ICT / mediawijsheid lessenseries:

In deze opzet gaan we uit van drie lessneseries ict; één in klas 5 en twee in klas 6 waarvan steeds één of twee weken een digitale toepassing heeft, waarbij een kind dagelijks niet meer dan 40 minuten achter een computer door brengt.

ICT gebruik in de periodes is voor de hogere klassen ook mogelijk.

Hierbij wordt de kennis van ict toegepast gedurende de periode.

Achter iedere periode staat aan welke kerndoelen hier gewerkt word (Zie SLO kerndoelen)/ literatuurlijst.

Hier onder volgt een voorbeeld lessenserie ICT van schooljaar 2021-2022 Met daarachter voorbeelden van toepassingen van ICT in periodes in de twee hoogste klassen:

Lessenserie ICT klas 5&6 2021-2022

De groene en blauwe lessen vinden plaats met gebruik van digibord en laptops de klas is verdeeld in twee groepen die ik om de beurt les geef. 2 keer 40 min.

De gele lessen zijn met de hele klas tegelijk. 1 keer 40 min.

37	Woensdag 15 sept 6b / Vrijdag 17 sept 6a
Les 1	Digitale geletterdheid Computerfuctie, begrip, geschiedenis, regels, bestandsbeheer
38	Woensdag 22 sept 6b / Vrijdag 24 sept 6a
Les	Digitale geletterdheid

2	Word opmaat, layout, brongebruik,
39	Dinsdag 28 sept 6a / Woensdag 29 sept 6b
Les 3	Digitale geletterdheid Internet zoeken toepassen en verantwoorden.
40	Woensdag 6 okt 6b/ vrijdag 8 okt 6a
Les 4	Digitale geletterdheid Typen
41	Woensdag 13 okt 6b / vrijdag 15 okt 6a
Les 5	Digitale geletterdheid Powerpoint, mogelijkheden, huiswerkopdracht voor na de vakantie
herfstvakantie	
43	Woensdag 27 okt 6b / vrijdag 29 okt 6a
Les 6	Digitale geletterdheid presentaties van huiswerkopdracht.
44	Woensdag 3 nov 6b/ vrijdag 5 nov 6a
Les 1	Mediawijsheid Welke vormen van media bestaan er. Wat zijn schermregels thuis?
45	Woensdag 10 nov 6b/ vrijdag 12 nov 6a
Les 2	Mediawijsheid Kijkgedrag, kijkwijzer, televisie, film, doelgroepen
46	Dinsdag 16 nov 6a / Woensdag 17 nov 6b
Les 3	Mediawijsheid Online gedrag, trollen, hacken, fake-news, social media
47	Woensdag 24 nov 6a / vrijdag 26 nov 6b
Les 4	Mediawijsheid Gamen, soorten, verdienmodellen, game-verslaving.
48	Dinsdag 30 nov / Woensdag 1 dec 6b
Les 5	Mediawijsheid Skills, Positief mediagebruik.
49	Woensdag 8 dec / vrijdag 10 dec 6b
Les 6	Mediawijsheid Terugblik, analyse, manifest. Wensen voor het volgende blok.
50/51	Tussenweek / bufferweek
Kerstvakantie	
2	Woensdag 12 jan 6b / vrijdag 14 jan 6a
Les 1	Programmeren/animeren Scratch de basis van programmeren
3	Woensdag 19 jan 6b / vrijdag 21 jan 6a
Les 2	Programmeren/animeren Scratch, de basis van programmeren
4	Woensdag 26 jan 6b / vrijdag 28 jan 6a
Les 3	Programmeren/animeren Scratch. Eigen project + presentatie
5	Woensdag 2 feb 6b / vrijdag 4 feb 6a
Les 4	Programmeren/animeren Tubitube Basis van animeren

6	Woensdag 9 feb 6b / vrijdag 11 feb 6a
Les 5	Programmeren/animeren Tubitube Zelf animeren.
7	Woensdag 16 feb 6b / vrijdag 18 feb 6a
Les 6	Programmeren/animeren Blender Video editing en 3d
Voorjaarsvakantie	
8	Tussenweek / bufferweek
9	Woensdag 2 maart 5a en 5b
Les 1	Digitale geletterdheid Computerfuctie, begrip, geschiedenis, regels, bestandsbeheer
10	Woensdag 9 maart 5a en 5b
Les 2	Digitale geletterdheid Word opmaat, layout, brongebruik,
11	Woensdag 16 maart 5a en 5b
Les 3	Digitale geletterdheid Internet zoeken toepassen en verantwoorden.
12	Woensdag 23 maart 5a en 5b
Les 4	Digitale geletterdheid Typen
13	Woensdag 30 maart 5a en 5b
Les 5	Digitale geletterdheid Powerpoint, mogelijkheden, huiswerkopdracht voor na de vakantie
14	Woensdag 6 april 5a en 5b
Les 6	Digitale geletterdheid presentaties van huiswerkopdracht.
	Woensdag 13 april
	Uitloop mogelijkheid

Handreiking ICT gebruik tijdens periodeonderwijs klassen 5 en 6

Klas 5

Periode Aardrijkskunde

Economische aardrijkskunde;

Deze periode leent zich bij uitstek voor een ervaring met het opzoeken en verwerken van informatie.

De docent draagt onderwerpen aan; zoals koffie, suikerriet, chocolade, drop en

De leerlingen gaan de informatie opzoeken op van tevoren ingestelde websites.

Om dit goed te verzorgen moeten deze sites gevonden of aangeleverd worden door de docent. Dit zorgt er voor dat de leerlingen alleen relevante en correcte informatie vinden die ook door heb te begrijpen en te verwerken is.

Een Wikipedia pagina is gewoonweg nog te moeilijk voor de meeste 11 jarige kinderen.

De presentatie vindt nog plaats in de klassieke vorm; maar het werkstuk is een getypt document dat de kinderen zelf samengesteld en geprint hebben op school. / SLO kerndoel 1, 2, 4, 5, 6, 7, 39, 41, 44, 45, 47 en 49

Klas 6

Aardrijkskunde:

Mineralogie en klimatologie lenen zich voor een verwerking waarin computer en digibord gebruikt worden om de structuren van de aardlagen en vulkanisme mee weer te geven.

De verhalende periodeochtend krijgt dus visuele ondersteuning.

Daarnaast gaan de leerlingen zelf de lesstof uitleggen door een eigen presentatie te maken met het internet als bron. Ze nemen allemaal een stukje onderwerp en leggen doormiddel van een presentatie, met het digibord als gereedschap, uit hoe het in elkaar zit. Met behulp van de webquest Weer en wind: <https://sites.google.com/site/periodeklimatolgiewind/> kunnen de kinderen in groepjes van 2 en 3 binnen een beschermde omgeving online ervaring opdoen. / SLO kerndoel 1, 2, 4, 5, 6, 7, 43, 45, 46 en 49

Natuurkunde

Een aantal natuurkundige proeven, met name met beeld en licht zijn uitstekend te doen met behulp van beamers en beeldschermen.

Hoe je het oog voor de gek houdt door meerdere plaatjes achter elkaar te laten zien is makkelijk door de kinderen zelf uit te proberen in een simpel animatieprogramma als Adobe flash.

Grote proeven die je niet in de klas uit kan voeren maar wel graag wil laten zien kun je met digibord en beamer projecteren. Er zijn tal van sites en programma's waar dit op te zien is. Voor de lessen moeten een aantal links en filmpjes verzameld worden zodat het kant en klaar en gebruiksvriendelijk voor de docent klaarstaat. / SLO kerndoel 1, 2, 4, 5, 6, 7, 42, 45,

ICT gebruik personeel aan de Vrijeschool Almere

Om een goede, veilige digitale omgeving op school te garanderen voor de leerlingen is het van belang dat de docenten aan de school goed onderricht zijn in het gebruik van de aanwezige computers op school.

Om dit te bewerkstelligen is de ICT coördinatie functie in het leven geroepen.

De ICT coördinator heeft een LB functie, wat inhoudt dat hij/zij zich extra schoolt op het gebied van ICT gebruik in het basisonderwijs en extra uren boven zijn gewone taak besteed aan het onderhouden van de ICT structuur op de school.

De precieze taakomschrijving van de ICT coördinator vindt u in het volgende hoofdstuk.

De ICT coördinator waakt over de professionalisering van het team ten opzichte van ICT.

De coördinator initieert en begeleid studiedagen en is daarnaast vraagbaak en inspiratiebron voor het personeel. Op het gebied van netwerkbeheer is het van belang dat het personeel zich bewust is van de voor en nadelen van een netwerk binnen school.

Omdat er voorheen geen beleid bestond op het terrein van ICT gebruik door personeel aan de school is er met de invoering van dit beleidsstuk sprake van een cultuuromslag.

Daar waar docenten voorheen hun computergebruik zelf reguleerden, met een verscheidenheid aan participatie en systeemgebruik tot gevolg, is er nu uniformiteit.

Hiervoor zijn een aantal beleidsregels van kracht:

beleidsregels

Medewerkers aan de Vrijeschool Almere;

- Delen hun bestanden via office 365.
- Gebruiken email en “mijn omgeving online” (MOO) voor het delen van informatie en het bijhouden van de gezamenlijke agenda. En Social Schools
- Dragen zorg voor goed, geordend bestandsbeheer.
- Beperken opslag op de server tot bestanden die betrekking hebben tot schoolwerk
- Melden problemen bij de ICT coördinator.
- Loggen uit als ze klaar zijn.
- Slaan gevoelige informatie zo op dat alleen bevoegden het kunnen inzien.
- Begeleiden leerlingen bij het werken op de computers om een veilige digitale ervaring te kunnen garanderen.

Voorbeeldfunctie sociale media

Belangrijk naast deze omgangsregels binnen school is ook de voorbeeldfunctie die de docent heeft bij het gebruik van sociale media, in privé situaties buiten school. Hoewel deze privé is

kan ze toch van invloed zijn op het werk binnen de school. De docenten en medewerkers aan een school hebben een positie van autoriteit ten opzichte van de leerlingen. Deze stelt de docent in staat een waarachtig voorbeeld voor de leerlingen te zijn en een veilige leeromgeving voor de hen te creëren. Het is om die reden sterk af te raden om in contact te treden met leerlingen op vriendschappelijke voet door via sociale media of leerlingen persoonlijke email adressen te geven.

- De docent is behoedzaam in het publiceren van privé informatie online die bereikbaar is voor derden, die zijn of haar imago als docent aan de school kan schaden.

e-mail en Social Schools

Alle medewerkers aan de school hebben daarnaast een eigen werk-e-mailadres en een lerarenaccount op Social Schools

Ook bij het gebruik hiervan is het van belang dat de effectiviteit van e-mail in de juiste context wordt geplaatst.

e-mail is een snel, praktisch medium voor het uitwisselen van informatie en bestanden.

In de communicatie met ouders, die niet altijd de gelegenheid hebben om op school te komen om iets door te geven, is het dan ook ideaal.

De kracht van email is ook haar zwakte waar het aankomt op ingewikkelder zaken, zoals het bespreken van afwijzingen van kinderen, pestgedrag van kinderen en leerprestaties van kinderen. Om die reden is het wenselijk dat e-mail niet gebruikt wordt voor het bespreken van pedagogisch/didactische zaken met ouders.

Wanneer ouders toch een email met pedagogische inhoud versturen nodigt de medewerker deze uit voor een persoonlijk gesprek.

- De docent gebruikt email niet voor besprekingen met ouders van pedagogisch/didactische aard.
- De docent gebruikt zijn schoolemail adres als primair adres voor communicatie met teamgenoten en ouders over schoolzaken
- De docent mailt berichten aan groepen ouders BCC om verspreiding van ongewenste (SPAM) mail te voorkomen.

Mobiele telefoon en apps

Voor belangrijke mededelingen gebruiken medewerkers van de school de Vrijeschool app. Docenten gebruiken whatsapp niet als officieel communicatiemiddel voor partijen (ouders en leerlingen) van de school.

Taakomschrijving ICT coördinator

Taakomschrijving voor de functie van LB leraar op het gebied ICT:

Wat voor elke LB-er geldt:

1. Heeft een lesbevoegdheid primair onderwijs
2. Heeft een vaste aanstelling en werkt minimaal 1 jaar op b.v.s. Almere
3. Levert een groepsoverstijgende bijdrage aan de ontwikkeling van de school
4. Moet zich actief op de hoogte houden van actuele ontwikkelingen m.b.t. zijn/haar specialisme, zowel binnen als buiten de vrije school
5. Neemt initiatieven in het informeren van het team
6. Beschikt over goede communicatieve en sociale vaardigheden
7. Heeft een werk en denkniveau HBO+ door: relevante cursussen, master-classes, HBO-masters
8. Draagt (mede)verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van, het uitdragen van en verdedigen van het onderwijskundig beleid;
9. Signaleert en analyseert behoeften tot vernieuwing van het onderwijs en kan hiervoor concepten aanleveren.

Op het specifieke taakgebied:

Resultaat gebieden:

- Werkt samen met IB m.b.t. remediërende programma's voor oefenwerk in de klas
- Adviseert en inspireert leraren en collega's in het werken met methode gebonden digitale oefenvormen in de klas.
- Werkt samen met SL, IB, en team om invoer en gebruik van gegevens te implementeren in de school
- begeleidt leraren en collega's bij scholing en ontwikkeling in de teamvergaderingen
- Is de contactpersoon m.b.t. het getuigschriftprogramma.
- overlegt met SL over inhoudelijke, materiële en financiële kant van ICT gebruik binnen de school
- Geeft Ict- en mediawijsheid onderwijs aan klas 5 en 6.

ontwikkeling

- levert een bijdrage aan de ontwikkeling en vernieuwing m.b.t. dit gebied in de school en adviseert de SL en IB hierover
- geeft vorm aan inhoudelijke ontwikkelingen binnen de school, doet voorstellen m.b.t. gebruik in inzet van gegevens voor en in het digitale LOVS ten behoeve van de leerlingenzorg in samenwerking met IB

- zet mede, de koers tot beleid uit, voert hierover overleg met betrokkenen
- Beheert het beleidsplan ICT in overeenkomst met de uitgangspunten van de school

professionalisering

- neemt deel aan scholing- en ontwikkelingsactiviteiten
- houdt zich op de hoogte van de ontwikkelingen op het vakgebied, bestudeert relevante vakliteratuur
- begeleidt (startende) docenten bij hun professionalisering in de vorm van supervisie intervisie, coaching ,enz. op het gebied van ICT.

Nawoord

Het tot stand brengen van het ICT beleid voor de Vrijeschool Almere kon tot stand komen door de deelname van de auteur aan de beleidsgroep ICT en mediawijsheid voor Vrijescholen van de Vereniging voor Vrijescholen en de eerdere vooronderzoeken door de auteur voor zijn afstudeerscriptie; De pedagogische waarde van kinderen leren animeren,

Bronvermelding

- Greenfield,P.Understanding.media development.2008,Los Angeles.University of California gepubliceerd in Science.
- Kiefte,F,2006,In gesprek over leren en didactiek, Zeist, Christoffor
- Kijkwijzer: <http://www.kijkwijzer.nl/Nikken, kind en media> (10-02-10)
- Lievegoed,B,2003,Ontwikkelingsfasen van het kind, Zeist, Christoffor
- Miltenburg,O.2009.Technologie leidt tot afname kritisch denken.Rotterdam.Rendement Uitg.
- Nikken,P.2002.Kind en Media. Amsterdam.Boom
- Nikken,P.2007.Mediageweld en Kinderen.Amsterdam.SWP
- Patzlaff,R.2005.De bevroren blik. Zutphen.Uitgeverij Kamerling
- Stichting kijkonderzoek: <http://www.kijkonderzoek.nl/> (10-02-10)
- Valkenburg,P.1997.Vierkante ogen.Amsterdam.Balans BV
- Velt in't,M.Schoorel,E.2007.Kind beeld & scherm. Zeist.Kindertherapeuticum
- Winterstein,P.Jungwirth,R,J.2006. Risikofactoren fur die kognitive Entwicklung. Essen. Kinder und Jugendartz, nr 37. jg (2006) nr. 4
- Kruizinga,L 2011.De pedagogische waarde van kinderen leren animeren Afstudeeronderzoek minor A1.Hogeschool Helicon. Zeist (PABO vrijeschool Leiden)
- SLO, Nationaal expertisecentrum leerplanning,(2012) Kerdoelen primair onderwijs. Enschede